

۳

شاپرکی های پاسداری

اصالت و نجابت خانوادگی

پژوهشکده تحقیقات اسلامی

شاپیستگی‌های پاسداری

۳. اصالت و نجابت خانوادگی

تئیه‌کننده: پژوهشکده تحقیقات اسلامی

ویراستار: مسلم شوبکلائی

صفحه‌آر: حمزه زاهدی

ناشر: زمزم هدایت

چاپ: مرکز چاپ نمایندگی ولی فقیه در سپاه

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۰

شمارگان: ۳۰۰۰

قیمت: ۷۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۰۹۰-۷۴۶-۹۶۴-۸

قم، میدان پلیس، بلوار شهید محلاتی، پژوهشکده تحقیقات اسلامی

فهرست

۷	..... مقدمه
۹	□ ۳. اصالت و نجابت خانوادگی
۱۴	○ ۹. اشتئار به دینداری و طرفداری خانواده از نظام
۱۸	* ۲۶. دوستدار ولی فقیه
۲۱	* ۲۷. احترام و حمایت از علماء و روحانیت اصیل
۲۵	* ۲۸. حضور در مساجد، هیأت‌های مذهبی و مناسبت‌های انقلاب
۲۹	* ۲۹. خوشبرخورده با مردم و دستگیری از مردم
۳۳	○ ۱۰. تقدیم پدر به کسب درآمد حلال
۳۷	* ۳۰. پاک‌دستی در کسب و کار
۴۰	○ ۱۱. رعایت حجاب و ظواهر اسلامی در خانواده پدری
۴۴	* ۳۱. رعایت پوشش شرعی مادر و خواهران
۴۷	* ۳۲. رعایت ظواهر اسلامی پدر و برادران
۵۰	○ ۱۲. رعایت حجاب و ظواهر اسلامی در همسر و فرزندان
۵۳	* ۳۳. رعایت پوشش شرعی همسر و دختران
۵۷	* ۳۴. رعایت ظواهر اسلامی فرزندان ذکور

مقدمه

پاسداری از انقلاب اسلامی و دستاوردهای ارزشمند آن، فلسفه تأسیس سپاه پاسداران را تشکیل می‌دهد. کارنامه تابناک سپاه در دفاع از انقلاب و امت اسلامی را فناوری روز و سلاح‌ها و تجهیزات نظامی پیشرفت‌ه و مدرن رقم نزد است؛ بلکه آموزه‌ها و توانمندی‌های دینی و معنوی نقش اول را در این عرصه ایفا کرده‌اند و در فضای جدید که جبهه جهاد مقدس به جنگ تمام‌عیار نرم مبدل گشته است پاسداران باید بر حرکت خود بر مبنای بصیرت دینی، تکلیف‌گرایی مبتنی بر فرهنگ والای علوی و عاشورایی عمق و شتاب بیشتری بخشنند.

شايسٽگى هاي پاسدارى، ظرفيت و توانايى يك پاسدار در به كارگيري مجموعه‌اي از قabilite‌ها، توانمندی‌ها و صفات برجسته متکى بر آموزه‌های دینی برای انجام موقفيت‌آميزي و ايفاي نقش برتر خود در پاسداری از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن است.

نهادينه شدن اين شايسٽگى ها در پاسداران علاوه بر تقويت و ارتقاي سطح كييفي نيز و هادر اجرای مطلوب مأموريت اصلی سپاه، می‌تواند محور اساسی نظمات در مدل تحول و تعالی آينده سپاه باشد. اين شايسٽگى ها، هرچند با توجه به گستره مأموريت سپاه و

نگاه جامع اسلام به یک پاسدار مطلوب بسیار زیاد است لیکن در کارگروه تدوین شایستگی‌های پاسداری پس از اولویت‌بندی و نگاه کاربردی در سه حوزه اعتقادی، اخلاقی و عملی، دوازده شاخص به عنوان اولویت نخست برگزیده شد و برای هر یک، معرفه‌ایی به عنوان معیارهای نشانگر هر شاخص، تبیین و سپس برای هر معرف سنجه‌هایی مشخص گردید که در حقیقت نمود عینی و ملاک‌های قابل اندازه‌گیری هر معرف به شمار می‌روند.

این شاخص‌ها و معرف‌ها همگی برگرفته از آموزه‌های دینی و منابع اسلامی؛ اعم از آیات، روایات و رهنمودهای حضرت امام خمینی و مقام معظم رهبری مذکور است.

این شاخص‌ها با علامت (□) در قالب دوازده کتاب جمع‌آوری شده و معرف‌ها با علامت (○) و سنجه‌ها با علامت (*) ذیل هر شاخص تبیین و مستندسازی شده‌اند.

در ضمن، بحث خودارزیابی و محاسبه نفس را در کتابی مستقل با عنوان «درآمدی بر شایستگی‌های پاسداری» مطرح کرده‌ایم تا پاسداران عزیز با مطالعه آن به اهمیت خودسازی و تهذیب نفس پی ببرند و آن را مبنای رشد و تعالی خویش قرار دهند.

در پایان با تشکر از همه پژوهندگان که در سال همت مضاعف و کار مضاعف با جدیت تمام و در فرصت محدود این اثر را به عنوان گام اول در تحقق خواسته‌های فوق پدید آورده‌اند، امیدواریم در پرتو عنایات و الطاف حضرت بقیة‌الله(عج) بتوانیم پاسداران واقعی برای اسلام و انقلاب اسلامی باشیم.

**پژوهشکده تحقیقات اسلامی
نمایندگی ولی فقیه درسپاه**

□ ۳. اصالت و نجابت خانوادگی

تبیین

مراد از اصالت و نجابت خانوادگی، برخورداری از اصل و ریشه پاک و شریف است. خانواده‌های اصیل و نجیب خانواده‌هایی هستند که عمری را در میان مردم با طاعت و بندگی خدا و با شرافت، پاکی، صداقت و امانت‌داری سپری کرده‌اند.

یکی از ویژگی‌های پاسدار شایسته، بودن وی از خانواده‌ای اصیل و نجیب است.

مستندات

الف - آیات

۱. أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلْمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةً طَيِّبَةً أَصْنَلَهَا ثَابِتٌ وَ فَرْعُونَ هُمْ فِي السَّمَاءِ ۝ تَوْتَى أَكْلَاهَا كُلًّا حِينَ يَأْذِنُ رَبُّهَا وَ يَضْرِبُ اللَّهُ أَلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ۔ (ابراهیم: ۲۴-۲۵)

آیا ندیدی خدا چگونه مَثُل زد به سخنی پاک که مانند درختی پاک، ریشه‌اش استوار و شاخه‌اش در آسمان است؟ [درختی که] میوه‌اش راه رم به اذن پروردگارش می‌دهد و خدا مَثُلها را برای مردم می‌زند؛ شاید که آنان پند گیرند.

۲. وَ أَبْعَثْتُ مِلَّةً آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَ عَلَى النَّاسِ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ. (یوسف: ۳۸)

و آینین پدرانم ابراهیم و اسحاق و یعقوب را پیروی کرده‌ام. برای ما سزاوار نیست که چیزی را شریک خداوند قرار دهیم. این از فضل خدابر ما و بر مردم است، ولی بیشتر مردم سپاس‌گزاری نمی‌کنند.

در این آیه حضرت یوسف برای معرفی خود، به نیاکانش که انبیای الٰهی هستند تکیه می‌کند، تا هم اصالت خانوادگی اش و هم قداست دعوت خود را ثابت کند.

۳. وَ لَا تُطِعْ كُلَّ حَلَافَ مَهِينٍ ۝ هَمَازٌ مَشَاءٌ بِنَمِيمٍ ۝ مَنَاعٌ لِلْخَيْرِ مُعْتَدِلَ نَيِّمٍ ۝ عَنْلٌ بَعْدُ ذَلِكَ رَزِيمٍ. (قلم: ۱۰ - ۱۳)

و از هر قسم خورنده فرومایه‌ای فرمان مبر [که] عیبجوست و برای خبرچینی گام برمی‌دارد، مانع خیر، متجاوز، گناه پیشه، گستاخ، [و] گذشته از آن بدنام و از ریشه ناپاک است.

برای زنیم در آیه شریفه معانی مختلفی شده است، از جمله آنها کسی است که ریشه اصالت خانوادگی ندارد.^۱

ب - روایات

۱. رسول خدا^{صلی الله علیه و آله و سلم} خطاب به امام علی^{علیه السلام}:

فَاصْطُفْ لِوَلَا يَهِيْ أَعْمَالِكَ... مِنْ أَهْلِ الْبَيْوَاتِ الصَّالِحَةِ أَهْلِ الدِّينِ وَالْوَرَعِ فَإِنَّهُمْ أَكْرَمُ النَّاسِ أَخْلَاقًا وَأَنْشَدُ لِأَنْقَسِهِمْ صَوْنًا وَإِصْلَاحًا وَأَقْلُ مِنَ الْمَطَامِعِ إِشْرَافًا وَأَحْسَنُ فِي عَوَاقِبِ الْأُمُورِ نَظَرًا مِنْ غَيْرِهِمْ فَلَيُكُونَنَّ عَمَالُكَ وَأَغْوَانُكَ.^۲

برای سربرستی کارهایت افرادی را... از خانواده‌های صالح و متدين و پرهیز کار برگزین؛ زیرا اینان از کرامت اخلاقی برخوردارند و بیشتر به اصلاح و صیانت از خویشتن می‌پردازند، طمع آنان کمتر و در سنجهش عواقب کارها بیناترند؛ پس اینان بایستی کارگزاران و یاورانست باشند.

۲. امام علی^{علیه السلام}:

لَا يَنْفَعُ الْحُسْنُ بِغَيْرِ نَجَابَةٍ.^۳

حسن ظاهري بدون نجابت و اصالت خانوادگی سود ندهد.

۱. ر.ک: مجمع البيان، ج ۹-۱۰، ص ۳۳۴.

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۱۵۳.

۳. شرح غرر الحكم، ج ۶، ص ۳۸۶.

۳. آن حضرت در قسمتی از نامه‌اش به مالک اشتر توصیه

می‌فرماید:

ثُمَّ الصَّقِّ بِذَوِي الْمُرْوَءَاتِ وَ الْأَحْسَابِ، وَ أَهْلِ الْبَيْوَاتِ
الصَّالِحَةِ، وَ السُّوَاقِقِ الْحَسَنَةِ.^۱

سپس روابط خود را با افراد با شخصیت و اصیل

و خاندان‌های صالح و خوش ساخته برقرار ساز.

ج - رهنمودها

مقام معظم رهبری:

۱. خدای متعال شخصیت روحی و اخلاقی آن بزرگوار را در ظرفی تربیت کرد و به وجود آورد که بتواند آن بار عظیم امانت را بر دوش حمل کند. ... به رسم خاندان‌های شریف و اصیل آن روز عربستان که فرزندان خودشان را به زنان پاکدامن و دارای اصالت و نجابت می‌سپردند تا آنها را در صحراء و در میان قبایل عربی پرورش دهند، این کودک عزیز چراغ خانواده را به یک زن اصیل نجیب به نام حلیمه سعدیه - که از قبیله بنی سعد بود - سپردند.^۲

۲. یک انسان اصیل نجیب خانواده‌داری که دارای نیاکان و خانواده بسیار باشرافتی است، اگر کسی بخواهد از او نوکری بگیرد، به آسانی نمی‌تواند؛ چون او به شرافت

۱. نهج البلاغه، نامه ۵۳

۲. خطبه‌های نماز جمعه، ۷۹/۲/۲۳

خانوادگی خود متکی است و حاضر نیست کارهای پست انجام دهد. راه این که بتوانند اورا به کارهای پست و ادار کنند و از اونو کری بی مزد و منت بگیرند، این است که شخصیت اورا، خانواده اورا، سابقه اورا، هویت اورا و تاریخ او را از یاد او ببرند تا فراموش کند کیست و چه شخصیتی دارد.^۱

---

۱. بیانات در اجتماع بزرگ مردم اراک، ۱۳۷۹/۸/۲۴.

تبیین

مراد این است که شخص در اجتماع و میان مردم از سوابق مثبت خانوادگی در دین داری و طرفداری از اسلام، انقلاب و دستاوردهای آن به ویژه نظام مقدس جمهوری اسلامی برخوردار باشد.

مستندات

الف - آیات

۱. وَمَنْ أَحْسَنَ دِيْنًا مِّنْ أُسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا. (نساء: ۱۲۵)

و دین چه کسی بهتر است از آن کس که خود را تسلیم خدا کرده و نیکوکار است و از آیین ابراهیم حق‌گرا پیروی نموده است؟ و خدا ابراهیم را دوست گرفت.

۲. وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمَ بْنِهِ وَيَعْقُوبَ يَا بَنِي إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الَّذِينَ فَلَأَتَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ (بقره: ۱۳۲- ۱۳۳)

و ابراهيم و يعقوب، پسران خود را به همان [آیین] سفارش کردند؛ [و هر دو در وصیتشان چنین گفتند:] «ای پسران من، خداوند برای شما این دین را برگزید، پس البته نباید جز مسلمان بمیرید.» آیا وقتی که يعقوب را مرگ فرا رسید، حاضر بودید؟ هنگامی که به پسران خود گفت: «پس از من، چه را خواهید پرستید؟» گفتند: «معبد تو و معبد پدرانت، ابراهيم و اسماعيل و اسحاق -معبدی یگانه - را می پرستیم و در برابر او تسلیم هستیم.»

ب - روایات

۱. پیامبر اکرم ﷺ:

تَرَوَّجُوا فِي الْحِجْزِ الصَّالِحِ فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَاسٌ.^۱

در خانواده اصیل و شایسته ازدواج کنید، زیرا عرق (نطفه و زنها) تأثیر می گذارد.

۲. امام باقر خطاب به جابر:

يَا جَابِرُ أَيْكَنْتِي مَنِ اتَّحَدَ التَّشِيعَ أَنْ يَقُولَ بِمَحْبَبِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ
 فَوَاللَّهِ مَا شَيَعْنَا إِلَّا مَنِ اتَّهَى اللَّهُ وَأَطَاعَهُ وَمَا كَانُوا يُعْرَفُونَ
 يَا جَابِرُ إِلَّا بِالْتَّوَاضُعِ وَالتَّخْشُعِ وَالْأَمَانَةِ وَكَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ
 الصُّومِ وَالصَّلَاةِ وَالْبِرِّ بِالْوَالِدِينِ وَالْتَّعَاهُدُ لِلْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ
 وَأَهْلِ الْمَسْكَنَةِ وَالْغَارِمِينَ وَالْأَيْتَامَ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ وَتِلْوَةِ
 الْقُرْآنِ وَكَفِ الْأَلْسُنِ عَنِ النَّاسِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ وَكَانُوا أَمْنَاءَ
 عَشَائِرِهِمْ فِي الْأَشْيَاءِ.^۱

آیا همین اندازه کفايت می‌کند که منتبین به
 تشیع سخن از دوستی ما خاندان به میان آورند؟
 به خدا سوگند، شیعه نیست مگر کسی که تقوای الهی
 پیشه کند و از اوامر او اطاعت کند، و آنان
 شناخته نمی‌شوند مگر به فروتنی در برابر خداوند،
 امانت، کثرت ذکر خدا، کثرت نماز و روزه، نیکی
 به والدین، دستگیری همسایگان مستمند و زمین‌گیر
 و بدھکار و یتیم. (وشناخته نمی‌شود مگر به)
 صداقت در گفتار و تلاوت قرآن و بازداری زیان از
 مردم مگر به نیکی، آنان امینان قبیله‌های خود
 هستند در اموالشان.

۱. الکافی، ج ۲، ص ۷۴.

ج - رهنمودها

مقام معظم رهبری:

۱. اگر دینداری و پایبندی به اصول نباشد، پای امنیت هم به شدت می‌لنگد.^۱
۲. دین مانع وابستگی می‌شود. وقتی دینداری نبود،
وابستگی آسان می‌شود.^۲

---

۱. سخنرانی در دیدار با فرماندهان و مسئولان سازمان عقیدتی، سیاسی نواحی مختلف نیروی انتظامی در سراسر کشور، ۱۳۷۰/۱۱/۲.

۲. بیانات در دیدار پرسنل و فرماندهان ارتش، ۱۳۷۵/۱/۲۸.

* ۲۶. دوستدار ولی فقیه

تبیین

دوستدار ولی فقیه بودن؛ یعنی ارتباط عاطفی داشتن، و عشق و رزیدن به او و پیروی کردن از او و مقدم داشتن رأی و نظر ولی فقیه بر رأی خود.

مستندات

الف - آیات

۱. قُلْ إِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يَهْبِكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرُ لَكُمْ
ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ. (آل عمران: ۳۱)

بگو: اگر خدا را دوست دارید، از من پیروی کنید تا خدا دوستان بدارد و گناهان شما را بر شما بخشايد و خداوند آمرزندۀ مهربان است.

۲. يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أَنَاسٍ يَا مَا يَهْمِمُ. (اسراء: ۷۱)
(ای رسول) به یاد آور روزی را که هر قومی را با امامشان بخوانیم.

در این آیه از محبت به غیر اولیای الهی نهی شده است؛
چرا که محبت به آنها، اطاعت از روش ایشان را در پی دارد.

ب - روایات

۱. پیامبر اکرم ﷺ:

بِيِّنَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسِ الصَّلَاةِ وَالرَّكَأِ وَالصُّومُ وَالحَجُّ وَالْوَلَايَةِ وَلَمْ يُنَادِ بِشَيْءٍ كَمَا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ.^۱

اسلام برپنچ چیز بنا نهاده شده: نماز، زکات، روزه، حج و
ولايت؛ و به چیزی مثل ولايت نداده نشده است.
بر این اساس دوستدار ولايت مبنای دینی استواری خواهد
داشت.

۲. امام صادق ع:

**كُلُّ مَنْ لَمْ يُحِبِّ عَلَى الدِّينِ وَ لَمْ يُعِضِّ عَلَى الدِّينِ فَلَا
دِينَ لَهُ.^۲**

هر کس که حُبّ و بغضش بر اساس دین نباشد،
دین ندارد.

به سبب آنکه محبت به ولايت، آثار عملی از جمله حرکت آفرینی و پویایی، اطاعت پذیری، احساس آرامش، و امید به آینده را در پی دارد، پس نبودن محبت، نبودن دینداری را به دنبال خواهد داشت.

---

۱. الكافی ج ۲ ص ۱۸

۲. همان، ص ۱۲۷

۳. امام علی[ؑ]:

إِنَّمَا أَدْعُكُمْ بِهِنَا وَهُوَ لَا يَعْمَلُ بِقَوْلِنَا فَإِنَّمَا وَلَانَّهُ مِنْهُ.^۱

همانا کسی که مدعی است مارا دوست دارد در حالی که به کلام ماعمل نمی کند نه او از ماست نه ما ازاو.

ج - رهنمودها

مقام معظم رهبری:

ولایت، یعنی پیوند و ارتباط تنگاتنگ و مستحکم و غیرقابل انفصال و انفکاک. جامعه‌اسلامی که دارای ولایت است، یعنی همه اجزای آن به یکدیگر و به آن محور و مرکز این جامعه - یعنی ولی - متصل است. لازمه همین ارتباط و اتصال است که جامعه‌اسلامی در درون خود یکی است و متحده و مؤتلف و متصل به هم است و در بیرون نیز اجزای مساعد با خود را جذب می‌کند و اجزایی را که با آن دشمن باشند، به شدت دفع می‌کند و با آن معارضه می‌نماید. یعنی «اشداء» علی الکفار رحماء بینهم، لازمه ولایت و توحید جامعه اسلامی است.^۲

۱. ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۷۰.

۲. سخترانی در دیدار با جمع کثیری از دانشگاهیان و طلاب حوزه‌های علمیه ۱۳۶۸/۹/۲۹.

* ۲۷. احترام و حمایت از علماء و روحانیت اصیل

تبیین

مراد از علماء و روحانیون اصیل، روحانیونی مجاهد، انقلابی و بصیرنده که همواره در خط اسلام ناب، انقلاب و ولایت فقیه بوده، اکنون نیز در خط اسلام و ولایت، ثابت و استوارند.

مستندات

الف - آیات

۱. يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ. (مجادله: ۱۱)

تاخدا [رتیه] کسانی از شمارا که گرویده و کسانی را که
دانشمندند [بر حسب] درجات بلند گرداند، و خدا به
آنچه می‌کنید آگاه است.

۲. إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ.

(فاطر: ۲۸)

از بندگان خدا تنها دانایانند که از او می‌ترسند. آری،
خدا شکست‌ناپذیر آمرزنده است.

ب - روایات

امیر مؤمنان علیه السلام:

مِنْ حَقِّ الْعَالَمِ أَنْ لَا يُكْثَرَ عَلَيْهِ السُّؤَالُ وَلَا يُعَنَّتَ فِي الْجَوَابِ وَ
لَا يُلْحَظَ عَلَيْهِ إِذَا كَسِلَ وَلَا يُؤْخَذُ بِتَوْبِهِ إِذَا نَهَضَ وَلَا يُشَارَ إِلَيْهِ
بِيَدِ فِي حَاجَةٍ وَلَا يُفْشَى لَهُ سِرُّ وَلَا يُغَتَّابَ عِنْدَهُ أَحَدٌ وَيُعَظَّمُ
كَمَا حَفِظَ أَمْرَ اللَّهِ وَيَجْلِسَ الْمُتَعَلِّمَ أَمَامَةً وَلَا يُعْرَضَ مِنْ طُولِ
صُحُبَتِهِ وَإِذَا جَاءَهُ طَالِبٌ عِلْمٌ وَغَيْرُهُ فَوَجَدَهُ فِي جَمَاعَةٍ
عَمَّهُمْ بِالسَّلَامِ وَخَصَّهُ بِالتَّحْيَةِ وَلَيُحْفَظَ شَاهِدًا وَغَائِبًا
وَلَيُعْرَفَ لَهُ حَقَّهُ فَإِنَّ الْعَالَمَ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ
الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِذَا مَاتَ الْعَالَمُ تُلْمِمَ فِي الْأَسْلَامِ ثُلَمَةً لَا
يَسْدُدُهَا إِلَّا خَلَفَ مِنْهُ وَطَالِبُ الْعِلْمِ يَسْتَغْرِفُ لَهُ كُلُّ الْمَلَائِكَةِ وَ
يَدْعُو لَهُ مَنْ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ.^۱

از حقوق عالم و دانشمند این است که از او بسیار پرسش نکنند، و در پاسخ او را به مشقت و سختی نیندازند، و گاهی بحالی و کسالتی اصرار نورزنند، و چون از جابر خاست جامه‌اش نگیرند، و در کاری (که خواهند

۱. بحار الأنوار، ج ۲، ص ۴۴.

او را نشان دهنده) با دست به او اشاره نشود، و رازش را
فاش نکنند، و پیش او پشت سر کسی بدنگویند، حرمت
او را نگه دارند چنان که اوامر خدای را محترم
می شمارند، و شاگرد و دانش آموز جز در پیش رویش
ننشینند، و از بسیاری همنشینی با او رونگرداشد (و ملال
نگیرد) و چون آموزنده دانش یا دیگری نزد او آید و او را
در گروه (و انجمنی) بیند به همگی سلام کند ولی او را
در تحيیت مخصوص گرداند (یعنی تنها به او سلام نکند،
ولی برای احترام او پس از اینکه به همه سلام کرد در
تحییت او را مخصوص کند) و در حضور و نهان (حرمت)
او را نگهدارد و حقش را بشناسد؛ زیرا که عالم در پاداش
از روزه داری که شبها (به عبادت) روی پایاست و در راه
خدا جهاد کند بزرگ تر و بالاتر است، و هر گاه دانشمند
بمیرد رخنه ای در اسلام پدید آید که چیزی جز
جانشین او (در علم و دانش) آن را پر نکند، و آن کس که
دانش بیاموزد فرشتگان برایش آمرزش خواهی کنند،
و آنچه در زمین و آسمان است برای او دعا کند.

ج - رهنمودها

مقام معظم رهبری:

۱. رعایت احترام علماء، اعلام و مراجع عظام دامت

بر کاتهم برهمه واجب است.^۱

۲. آبروی روحانیت، آبروی اسلام و انقلاب - به خصوص
آبروی امام - است.^۱

۳. اولین وظیفه ما این است که این نقش روحانیت
اصلی را جدی بگیریم.^۲

-
۱. سخنرانی در مراسم بیعت گروه کثیری از ائمه جمعه و روحانیون استان مازندران و
اصفهان و علماء و طلاب کشورهای اسلامی مقیم ایران، ۱۳۶۸/۴/۴.
  ۲. بیانات در جمع روحانیون استان سمنان، ۱۳۸۵/۸/۱۷.

* ۲۸. حضور در مساجد، هیأت‌های مذهبی و مناسبت‌های انقلاب

تبیین

مراد این است که شخص در مساجد، هیأت‌های مذهبی و مجالس عزاداری امام حسین^{علیه السلام} و مناسبت‌های انقلاب مانند راهپیمایی‌های روز قدس، ۲۲ بهمن و غیر آن، و نیز در انتخابات حضوری فعال داشته باشد.

مستندات

الف - آیات

۱. إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهُ فَقْسِيْ أُولَئِكَ أُنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ (توبه: ۱۸)

مسجد خدار اتنها کسانی آباد می‌کنند که به خدا و روز باز پسین ایمان آورده و نماز برپا داشته و زکات داده و جز از خدا نترسیده‌اند، پس امید است که اینان از راه یافتگان باشند.

۲. هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرٍ وَبِالْمُؤْمِنِينَ. (انفال: ۶۲)

خدابود که تورا با یاری خود و مؤمنان نیرومند گردانید.

از این آیه استفاده می‌شود که مردم، پشتیبان رهبرند و چنانچه آماده و حاضر در صحنه باشند و لطف خدا شامل شود، همه توپههای دشمن خشی می‌شود.

۳. ذِلِكَ وَ مَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى

الْقُلُوبِ. (حج: ۳۲)

این است [فرایض خدا] و هر کس شعائر خدا را بزرگ دارد در حقیقت، آن [حاکی] از پاکی دلهاست.

ب - روایات

۱. امام باقر علیه السلام:

مَنْ تَرَكَ الْجَمَاعَةَ رَغْبَةً عَنْهَا وَعَنْ جَمَاعَةِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ غَيْرِ
عِلْمٍ فَلَا صَلَاةَ لَهُ.^۱

هر کس نماز جماعت را بی‌جهت و از روی بی‌اعتنایی به آن و جماعت مؤمنان ترک کند نمازش پذیرفته نیست.

۲. و نیز:

صَلَاةُ الْجُمُعَةِ فَرِيضَةٌ وَالْإِجْمَاعُ إِلَيْهَا فَرِيضَةٌ مَعَ الْإِمَامِ فَإِنْ
تَرَكَ رَجُلٌ مِنْ غَيْرِ عِلْمٍ ثَلَاثَ جُمُعٍ فَقَدْ تَرَكَ ثَلَاثَ فَرِيضَنَ وَ
لَا يَدْعُ ثَلَاثَ فَرِيضَنَ مِنْ غَيْرِ عِلْمٍ إِلَّا مُنَافِقٌ.^۲

۱. وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۲۹۹

۲. همان، ص ۲۹۷

نماز جمعه با وجود امام واجب است و اگر مردی بی‌عذر
در سه جمعه آن را ترک کند سه فریضه را ترک کرده
است و سه فریضه را ترک نکند مگر منافق.

ج - رهنمودها

امام خمینی :

امام حسین با عده کم همه چیزش را فدای اسلام کرد؛
مقابل یک امپراتوری بزرگ ایستاد و «نه» گفت؛ هر روز
باید در هر جایی «نه» محفوظ بماند. و این مجالسی که
هست مجالسی است که دنبال همین است که این «نه»
را محفوظ بدارد. بچه‌ها و جوانهای ما خیال نکنند که
مسئله، مسئله «ملتِ گریه» است! این را دیگران القا
کردند به شماها که بگویید «ملتِ گریه»! آنها از همین
گریه‌ها می‌ترسند، برای اینکه گریه‌ای است که گریه بر
مظلوم است؛ فریاد مقابل ظالم است. دسته‌هایی که
بیرون می‌آیند، مقابل ظالم هستند؛ قیام کرده‌اند. اینها
را باید حفظ کنید. اینها شعائر مذهبی ماست که باید حفظ
حفظ بشود. اینها یک شعائر سیاسی است که باید حفظ
 بشود. بازیتان ندهند این قلمروها! بازیتان ندهند این
اشخاصی که با اسماء مختلفه و با مرامهای انحرافی
می‌خواهند همه چیز را از دستان بگیرند. و اینها
می‌بینند که این مجالس، مجالس روضه، ذکر مصائب
مظلوم و ذکر جنایات ظالم، در هر عصری [مظلومان را]
مقابل ظالم قرار می‌دهد. اینها ملتفت نیستند که اینها

خدمت دارند می‌کنند به این کشور؛ خدمت دارند
می‌کنند به اسلام.^۱

مقام معظم رهبری:

شما جوانان عزیز بدانید، در هر جایی که یک تظاهرات
اسلامی یا انقلابی یا دینی از خودتان نشان می‌دهید -
وقتی در مجالس دعا شرکت می‌کنید، وقتی در مجامع
اعتكاف شرکت می‌کنید، وقتی در تظاهرات بیست و
دوم بهمن شرکت می‌کنید، وقتی در روز قدس شرکت
می‌کنید، وقتی مسئولان کشور مثل رئیس جمهور و
دیگران را مورد احترام قرار می‌دهید - از هر حرکتتان
که نشان دهنده دینداری و علاقه‌مندی شما به انقلاب
باشد، منافقین به خودشان می‌لرزند و ناراحت می‌شوند!^۲

۱. صحیفه امام، ج ۱۰، ص ۳۱۵

۲. سخنرانی در تاریخ ۱/۲/۷۹

* ۲۹. خوشبرخوردي با مردم و دستگيري از مردم

تبیین

مقصود، برخورداري از ويژگي ها و صفات ارزشمندی است که انسان در برخورد با ديگران از خود بروز مى دهد. گشاده روبي، فروتنی، خوش زيانی، احترام به اشخاص، گره گشايي و دستگيري از مردم و مانند اينها از مصاديق خوش برخوردي به شمار مى روند.

مستندات

الف - آيات

۱. فِيمَا رَحْمَةٌ مِّنَ اللَّهِ لِنَتَ لَهُمْ وَلَوْكَنَتْ فَظًا غَلِيلًا
الْقُلُبُ لَا نَفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ... .
(آل عمران: ۱۵۹)

از پرتو رحمت الهی در برابر آنها نرم (ومهربان) شدی و اگر خشن و سنگدل بودی از اطراف تو پراکنده

می‌شند بنابراین آنها را عفو کن و برای آنها طلب

آمرزش نما.

۲. قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا. (بقره: ۸۳)

با مردم به زبان خوش تکلم کنید.

ب - روایات

۱. امیر مؤمنان علیؑ:

إِنَّ الْبَرَّ وَ حُسْنَ الْخُلُقِ يَعْمَرُانِ الدِّيَارَ وَ يَزِيدُ دَارَ فِي الْأَعْمَارِ.^۱

نیکوکاری و خوش‌خلقی، سرزمین‌ها را آباد می‌کند
و بر عمرها می‌افزاید.

۲. امام صادقؑ:

لَا يَعْيَشُ أَهْنَاءٌ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ.^۲

هیچ زندگانی ای گوارا تراز خوش‌اخلاقی نیست.

۳. و نیز:

الْمَاشِي فِي حَاجَةٍ أَخْيَهِ كَالسُّاعِي بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَ قَاضِي حَاجَتِهِ كَالْمَتَشَحَّطِ بِدِيمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَوْمَ بَدْرٍ وَاحْدِ.^۳

کسی که در پی حاجت برادرش برود مثل کسی است
که سعی صفا و مروه کند و اگر حاجتش را تأمین کند

۱. بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۳۹۵

۲. همان، ص ۳۸۹

۳. همان، ج ۷۵، ص ۲۸۱

مانند کسی است که روز بدر و اُحد در راه خدا در خون
خود غلتیده است.

ج - رهنمودها

امام خمینی :

باید اخلاق اسلامی، آداب اسلامی درست مراعات
بشود، همان طوری که شیوه ائمه ما و اولیای خدا
وانبیای خدا بوده است که خودشان را خدمتگزار مردم
می دیدند و با حسن معاشرت و با رفتار انسانی، با رفتار
الهی رفتار می کردند و کارهایی را که باید انجام بدهند،
با همین حسن رفتار انجام می دهند و شما هم
بندگان همان خدا و امت همان پیغمبر و شیعه
همان امیر المؤمنین هستید و شیوه های شما باید به
همان طور باشد.^۱

مقام معظم رهبری:

در نظام اسلامی، رابطه اخلاقی با مردم، رابطه
مخصوصی است؛ مردم را در همه کارها مالک و صاحب
امر دانستن، یک مراجعت را مزاحم ندانستن. شما برادران
عزیزی که در بخشهای گوناگون دولتی و قوه قضائیه
مشغول کار هستید، یکی از اولین تعلیماتتان به
زیرستان و چیزی که از آن مؤاخذه می کنید، باید

رفتار خوش با مردم باشد. حقیقتاً مردم صاحب قضیه‌اند. حقیقتاً مردم ولی نعمت ما و کارگزاران این نظام هستند. این، تعارف نیست. بعضی خیال می‌کنند، امام که این حرفها را می‌زندند، تعارف می‌کردد!^۱

---

۱. سخنرانی در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۹/۹/۱۴.

○ ۱۰. تقييد پدر به کسب درآمد حلال

تبیین

مراد، برخورداری از شغل سالم و آبرومند و مورد نیاز جامعه و به تبع آن التزام و اهتمام پدر(سرپرست) خانواده است برای به دست آوردن درآمدهایی که شرع مقدس اسلام آنها را روا و مجاز شمرده است. این مسئله افزون بر مستندات شرعی از پشتوانه منطقی و عقلانی نیز برخوردار است.

مستندات

الف - آیات

۱. يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُّوا مِنَ الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَ لَا تَتَّبِعُوا
خُطُوطَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَذُولٌ مُّبِينٌ. (بقره: ۱۶۸)

ای مردم، از آنچه در زمین است حلال و پاکیزه را بخورید، و از گامهای شیطان پیروی مکنید که او دشمن آشکار شماست.

۲. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أُمُوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ
تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ... (نساء: ۲۹)

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، اموال همدیگر را به ناروا
مخورید، مگر آنکه داد و ستدی با تراضی یکدیگر، از
شما [انجام گرفته] باشد.

۳....وَأَحَلَ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَمَ الرِّبَا... (بقره: ۲۷۵)

و خداوند داد و ستد را حلال و ربا را حرام گردانیده
است.

ب - روایات

۱. پیامبر اکرم ﷺ:

طَلَبُ الْحَلَالِ فِي رِيْضَةِ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ۔^۱

به دست آوردن مال حلال (برای تأمین و گذران
زندگی) بر هر مرد وزن مسلمانی واجب است.

۲. همان حضرت ﷺ:

مَنْ سَعَى عَلَى عَيَالِهِ مِنْ حِلٍّ فَهُوَ كَافِلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ

طَلَبَ الدُّنْيَا حَلَالًا فِي عِفَافٍ كَانَ فِي دَرَجَةِ الشُّهَداءِ۔^۲

هر کس که از راه حلال برای خانواده‌اش بکوشد، چون
مجاهد راه خداست و هر که دنیا را از راه مشروع
و پاکدستی به دست آورد، در رتبه شهدا قرار دارد.

۱. بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۹

۲. المحجة البيضاء، فيض کاشانی، ج ۳، ص ۲۰۳

۳. امام علی در توصیف پارسایان:

فِمَنْ عَلَّامَةُ أَحَدِهِمْ أَنَّكَ تَرَى لَهُ قُوَّةً فِي دِينِ... وَ طَلَبَا
فِي حَلَالٍ.^۱

از نشانه‌های یکی از پرهیز کاران این است که او را این‌گونه می‌بینی: در دینداری نیرومند است... و در جستوجوی کسب حلال می‌باشد.

ج - رهنمودها

مقام معظم رهبری:

به کسانی که مال زیاد دارند غبطه نخور. این از آن دردهای مبتلا به ماست که کم و بیش در زندگی بعضی افراد ضعیف‌النفوس جریان دارد و آنها به خاطر خانه‌های عالی و تجملات فراوان و مراکب زیاد غبطه می‌خورند! «فَإِنْ مَعَ الْمَالِ تَكْثُرُ الذُّنُوبُ لَوْاجِبُ الْحَقُوقِ». ^۲ مال که زیاد شد، حقوق هم زیاد می‌شود و به همین خاطر گناهان هم زیاد می‌شوند. معلوم می‌شود که وقتی حقوق زیاد شد، انسان نمی‌تواند آن را ادا کند، والا اگر می‌توانست ادا کند، گناهی در کار نبود. این در صورتی است که مال از حلال کسب شده باشد. اگر از حرام بود، شکل بدتری خواهد داشت. البته

---

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۹۳.

۲. کافی، ج ۲، ص ۱۳۵، ح ۲۱.

یک احتمال هم وجود دارد و آن این است که اشاره
حدیث به کثرت مال از طریق حرام باشد؛ یعنی انسان
وقتی که مالی کسب می‌کند که از طریق حلال نیست،
حقوق زیادی را باید پامال کرده باشد تا مال زیادی
به دست آورد.^۱

* ۳۰. پاک‌دستی در کسب و کار

تبیین

پاک‌دستی در کسب و کار؛ یعنی پاکیزه بودن دست از آلوگی به اموال و دارایی و کارهای حرام و نامشروع در کسب و کار. وقتی گفته می‌شود: فلانی پاک‌دست است؟ یعنی، دستهای او به حرام و گناه آلوگه نیست.

مستندات

الف - آیات

۱. وَ يَا قَوْمَ أُوفُوا الْمِكْيَالَ وَ الْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَ لَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءً هُمْ: (هود: ۸۵)

و ای قوم من! پیمانه و وزن را با عدالت، تمام دهید و بر اشیاء (و اجناس) مردم، عیب نگذارید؛ و از حق آنان نکاهید.

۲. وَ أُوفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُلْتُمْ وَ زِنُوا بِالْقِسْنَطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ. (اسراء: ۳۵)
و هنگامی که پیمانه می‌کنید، حق پیمانه را ادا کنید و با ترازوی درست وزن کنید.

۳. وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ الَّذِينَ إِذَا اكْتَلُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفِونَ وَإِذَا
كَالُوهُمْ أَوْرَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ. (مطففين: ۱ - ۳)

وای بر کم فروشان، آنان که وقتی برای خود پیمانه کنند، حق خود را به طور کامل می‌گیرند؛ اما هنگامی که می‌خواهند برای دیگران پیمانه یا وزن کنند، کم می‌گذارند.

ب - روایات

۱. رسول خدا ﷺ :

لَا تَرْزُولُ قَدْمُ عَنْدِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّىٰ يُسْأَلَ عَنْ أَرْبِعَ عَنْ جَسَدِهِ
فِيمَا أَنْلَاهُ وَعَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ مَالِهِ مِمَّا اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا
أَنْفَقَهُ وَعَنْ حَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.^۱

در روز قیامت، قدم بندهای از جای اولیه برداشته نمی‌شود تا اینکه چهار چیز از او سؤال شود: از جسدش در چه نابودش کرده است، از مالش که از کجا کسب و در چه راهی خرج کرده است، واز محبت ما اهل بیت.

۲. و نیز آن حضرت ﷺ خطاب به ابوذر:

يَا أَبَا ذَرٍ مَنْ لَمْ يُيَالِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَ الْمَالَ لَمْ يُيَالِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
مِنْ أَيْنَ أَدْخَلَهُ النَّارَ.^۲

۱. بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۱۱.

۲. همان، ج ۷۴، ص ۸۸.

ای باذر کسی که باکش نباشد از کجا مال بدست آورده
خداده هم باکی ندارد که از کجا او را وارد آش کند.

۳. و نیز:

مَنِ اكْتَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ كَانَ زَادَةً إِلَى النَّارِ^۱

هر کس مالی حرام کسب کند آن مال توشه راه جهنم او
خواهد بود.

○ ۱۱. رعایت حجاب و ظواهر اسلامی در خانواده پدری

تبیین

مراد این است که اعضای خانواده پدری - اعم از پدر و مادر و برادران و خواهران - به تعظیم شعایر اسلامی و انجام واجبات به ویژه نماز، حجاب و غیر اینها ملتزم باشند، به مستحبات اهمیت بدهند و از گناهان به ویژه گناهان بزرگ اجتناب کنند.

مستندات

الف - آیات

۱. يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَا إِذْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ
يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَالِيْهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْ فَلَا يُؤْذِنَ وَ
كَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَّحِيمًا۔ (احزاب: ۵۹)

ای پیامبر، به زنان و دختران خود و زنان مؤمنان بگو که
 قادر خود را بر خود فرو پوشند. این مناسب‌تر است، تا
 شناخته شوند و مورد آزار واقع نگردند. و خدا آمرزند
 و مهربان است.

۲. الَّذِينَ يُقْيِمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ بِالآخِرَةِ هُمْ يُوقَنُونَ ۝ أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ. (لقمان: ۴-۵)

آنان که نماز می‌گزارند و زکات می‌دهند و به آخرت یقین دارند. اینان از جانب پروردگارشان هدایت یافته‌اند و اینان رستگارانند.

۳. وَ الَّذِينَ صَبَرُوا إِنْعَامَ وَ جَهَنَّمَ رِبِّهِمْ وَ أَفَاقُوا الصَّلَاةَ وَ أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَنَاهُمْ سِرًا وَ عَلَيْهِ وَ يَدْرُونَ بِالْحَسَنَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عَمَّى الدَّارِ ۝ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَ مَنْ صَلَحَ مِنْ آبَاهِمْ وَ أَزْوَاجِهِمْ وَ ذُرَّيْتِهِمْ وَ الْمُلَائِكَةَ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ. (رعد: ۲۲-۲۳)

آنان که به طلب ثواب پروردگار خویش صبر پیشه کردند، و نماز گزارند و در نهان و آشکار از آنچه به آنها روزی داده‌ایم انفاق کردند و بدی را به نیکی دفع می‌کنند. سرای آخرت خاص آنان است. بهشت‌های جاویدان آنها و هر که نیکوکار بوده است، از پدران و همسران و فرزندانشان، بدان داخل شوند و فرشتگان از هر در به نزدشان آیند.

ب - روایات

۱. امام سجاد :

مَنْ عَمِلَ بِمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ.

هر کس به واجبات الهی عمل کند از بهترین مردم است.

۲. در حدیث قدسی به نقل از امام صادق[ؑ]:

مَا تَحْبِبُ إِلَى عَبْدِي بِأَحَبٍ مِّمَّا أَفْتَرَضْتُ عَلَيْهِ.^۱

هیچ عبادتی به اندازه ادائی واجبات، بندهام را نزد من
محبوب نمی‌سازد.

۳. امام صادق[ؑ]:

طُوبَى لِمَنْ كَانَتْ أُمَّةُ عَفِيفَةً.^۲

خوشبخت است کسی که مادرش پاکدامن باشد.

۴. و نیز همان حضرت[ؑ]:

**فَرْضٌ عَلَى الْبَصَرِ أَنْ لَا يَنْتَرِ إِلَى مَا حَرَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ يُعْرِضَ
عَمَّا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ مِمَّا لَا يَحِلُّ لَهُ وَ هُوَ عَمَلُهُ وَ هُوَ مِنَ الْإِيمَان.**^۳

بر چشم واجب است که به آنچه خدا بر او حرام کرده
ننگرد و از آنچه بر او حلال نیست اعراض کند و ایمان و
وظیفه چشم این است.

ج - رهنمودها

مقام معظم رهبری:

باید مسائل ارزشی اسلام در جامعه ما احیاء بشود. مثلاً
مسئله حجاب، یک مسئله ارزشی است. مسئله حجاب،
مسئله‌ای است که اگرچه مقدمه‌ای است برای چیزهای
بالاتر، اما خود یک مسئله ارزشی است. ما که روی

۱. همان، ص ۸۲.

۲. بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۸۵.

۳. الكافی، ج ۲، ص ۳۵.

حجاب این قدر مقیدیم، به خاطر این است که حفظ
حجاب به زن کمک می کند تا بتواند به آن رتبه معنوی
عالی خود برسد و دچار آن لغزشگاههای بسیار
لغزندهای که سرراحتش قرار داده‌اند، نشود.^۱

* ۳۱. رعایت پوشش شرعی مادر و خواهران

تبیین

مراد آن است که مادر و خواهران انسان مکتبی همه بدن خود
-جز صورت و دودست -را از نامحرمان بپوشانند.

مستندات

الف - آیات

۱. يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَا زَوْجٍكَ وَ بَنَاتِكَ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ
يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْ فَلَا يُؤْذِنَ وَ
كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا۔ (احزاب: ۵۹)

ای پیامبر، به زنان و دختران خود و زنان مؤمنان بگو که
چادر خود را برابر خود فرو پوشند. این مناسب تر است، تا
شناخته شوند و مورد آزار واقع نگردند. و خدا آمرزنه
و مهربان است.

۲. وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ
وَلَا يُدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَيُغْنِيَنَّ بِخُمُرٍ هِنَّ عَلَى
جِيُوبِهِنَّ... (نور: ۳۱)

و به زنان مؤمن بگو که چشمان خویش فروگیرند و شرمگاه خود نگه دارند و زینتهای خود را جز آن مقدار که پیداست آشکار نکنند و مقعده‌های خود را تا گریبان فروگذارند.

۳. وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الْأَتَى لَا يَرْجُونَ نِكاحًا فَلَئِسَ عَلَيْهِنَّ
جُناحٌ أَنْ يَضْعُنَنَّ ثِيابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ
خَيْرَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْهِمْ (نور: ۶۰)

پیر زنان که دیگر امید شوی کردنشان نیست، بی‌آنکه زینتهای خود را آشکار کنند، اگر چادر خویش بنهند مرتكب گناهی نشده‌اند. و خودداری کردن برایشان بهتر است و خدا شنوا و داناست.

ب - روایات

امیر مؤمنان ﷺ :

قالَ رَجُلٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْتِي تَكْشِيفُ شَعْرَهَا
يَبْيَنَ يَدَيِّ قَالَ لَّا....^۱

مردی به رسول خدا ﷺ گفت: ای رسول خدا! خواهر من گیسوان خود را جلوی من آشکار می‌کند. حضرت فرمود: این کار را نکند....

۱. بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۳۸

ج - رهنمودها

امام خمینی^۱:

زن باید بدن و موی خود را از مرد نامحرم بپوشاند، بلکه احتیاط واجب آن است که بدن خود را از پسری هم که بالغ نشده ولی خوب و بد را می فهمد و به حدی رسیده که مورد نظر شهوانی است، بپوشاند.^۲

مقام معظم رهبری:

اخلاق اسلامی در روابط زن و مرد - به خصوص در داخل خانواده - باید مورد توجه قرار بگیرد. البته مسأله حجاب خیلی مهم است. من مسأله حجاب را واقعاً مهم می دانم. اهمیت مسأله حجاب در جاهای با واسطه‌ای خودش را نشان می دهد؛ از جمله در مسأله خانواده خودش را نشان می دهد.^۳

۱. توضیح المسائل، امام خمینی^۲، م، ۲۴۳۵.

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار گروه کثیری از زنان نخبه در آستانه سالروز میلاد حضرت زهرا^۳ اطهر^۴، ۱۳۸۶/۴/۱۳.

* ۳۲. رعایت ظواهر اسلامی پدر و برادران

تبیین

مراد این است که پدر و برادران انسان مکتبی به انجام واجبات و ترک محرمات ملتزم باشند و نیز به انجام مستحبات اهمیت دهنند؛ به این معنا که هنگام نماز آنها را ببینند که نماز می خوانند، در ماه مبارک رمضان ببینند که روزه می گیرند، آنها را در حال ارتکاب به گناه نبینند؛ حضور آنان در مسجد، نماز جمعه و احترام آنها به شعایر اسلامی و ظواهر دین مشاهده شود.

مستندات

الف - آیات

۱. الَّذِينَ يُقْيِمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُونَ ۝ أُولَئِكَ عَلَى هُدَىٰ مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ. (لقمان: ۴-۵)

آنان که نماز می‌گزارند و زکات می‌دهند و به آخرت
یقین دارند. اینان از جانب پروردگارشان هدایت
یافته‌اند و اینان رستگارانند.

۲. وَالَّذِينَ صَبَرُوا أَنْتَغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرُونَ بِالْحَسَنَةِ أُولَئِكَ
لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۝ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ
آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمُلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ
كُلِّ بَابٍ. (رعد: ۲۲-۲۳)

آنان که به طلب ثواب پروردگار خویش صبر پیشه
کردند، و نماز گزارند و در نهان و آشکار از آنچه به آنها
روزی داده‌ایم انفاق کردند و بدی را به نیکی دفع
می‌کنند. سرای آخرت خاص آنان است. بهشت‌های
جاویدان آنها و هر که نیکوکار بوده است، از پدران
و همسران و فرزندانشان، بدان داخل شوند و فرشتگان
از هر در به نزدشان آیند.

ب - روایات

امیر مؤمنان علی:

فَوَلٌّ مِنْ جُنُودِكَ أَنْصَحَهُمْ فِي تَفْسِيْكِ اللَّهِ وَلِرَسُوْلِهِ وَلِإِمَامِكَ
وَ... ثُمَّ الصَّقْ بِذَوِي الْمُرْءَوَاتِ وَالْأَحْسَابِ وَأَهْلِ الْبَيْوَاتِ
الصَّالِحَةِ وَالسَّوَاقِيْقِ الْحَسَنَةِ.^۱

۱. نهج البلاغه (باشرح ابن ابي الحميد)، ج ۱۷، ص ۵۲.

پس از سپاهیان خود کسی را بگمار که خیرخواهی وی برای خدا و رسولش و امام خود بیشتر باشد... سپس از آنانی برگزین که گوهری نیک دارند و از خاندانی پارسایند و از سابقهای نیکو برخوردارند.

تبیین

حجاب یعنی پوشش شرعی بانوان؛ ظواهر اسلامی یعنی جلوه‌های ظاهری، بخش آشکار یا بیرونی از اسلام و مسلمانی مانند نماز و دیگر واجبات واژه جمله حجاب.

مستندات

الف - آیات

۱. يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ
يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْ فَلَا يُؤْذَنَ وَ
كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا۔ (احزاب: ۵۹)

ای پیامبر، به زنان و دختران خود و زنان مؤمنان بگو که چادر خود را بر خود فرو پوشند. این مناسب‌تر است، تا شناخته شوند و مورد آزار واقع نگردند. و خدا آمرزنده و مهربان است.

۲. وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ
وَلَا يُدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَغْسِلْنَ بِخُمُرٍ هِنَّ عَلَى
جِيُوبِهِنَّ... (نور: ۳۱)

و به زنان مؤمن بگو که چشمان خویش فروگیرند و شرمگاه خود نگه دارند و زینتهای خود را جز آن مقدار که پیداست آشکار نکنند و مقعده‌های خود را تا گربیان فروگذارند.

۳. وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ
رَسُولًا نَّبِيًّا ۵ وَ كَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهِ
مَرْضِيًّا. (مریم: ۵۴-۵۵)

و در این کتاب اسماعیل را یاد کن. او درست قول و فرستاده‌ای پیامبر بود، و خاندان خود را به نماز و زکات امر می‌کرد و نزد پروردگارش شایسته و پسندیده بود.

ب - روایات

۱. امام علیؑ در باره سختگیری در پوشش زنان به فرزندش فرمود:

وَ اكْفُفْ عَلَيْهِنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ بِحِجَابِكَ إِيَاهُنْ فَإِنْ شِدَّةُ
الْحِجَابِ أَبْقَى عَلَيْهِنَّ.^۱

در پرده حجاب نگاهشان دار، تا نا محرمان را ننگرنند، زیرا که سختگیری در پوشش، عامل سلامت و استواری آنان است.

۱. نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، نامه ۳۱

۲. مردی نایبنا پس از اجازه گرفتن، وارد منزل حضرت زهرا^ع شد. پیامبر^ص مشاهده فرمود که حضرت زهرا^ع برخاست، فرمود:

دخترم! این مرد نایبناست. پاسخ داد: پدر! اگر او مرا نمی‌بیند، من که اورامی بینم!

رسول خدا پس از شنیدن سخنان دخترش فرمود:
شهادت می‌دهم که تو پاره تن من هستی.^۱

ج - رهنمودها

مقام معظم رهبری در باره حجاب کامل می‌فرماید:
به نظر ما... چادر بهترین نوع حجاب است؛ یک نشانه ملی ماست؛ هیچ اشکالی هم ندارد؛ هیچ منافقاتی با هیچ نوع تحرکی هم در زن ندارد. اگر واقعاً بنای تحرک و کار اجتماعی و کار سیاسی و کار فکری باشد، لباس رسمی زن می‌تواند چادر باشد و - همان‌طور که عرض کردم - چادر بهترین نوع حجاب است.^۲

۱. نهج‌الحياة (فرهنگ سخنان فاطمه^ع)، محمد دشتی، ص ۸۶-۸۷.

۲. سخنان مقام معظم رهبری، ۴/۱۰/۷۰.

* ۳۳. رعایت پوشش شرعی همسر و دختران

تبیین

مراد آن است که همسر و دختران انسان مکتبی همه بدن خود
-جز صورت و دو دست -راز نامحرمان بپوشانند.

مستندات

الف - آیات

۱. يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَا زَوْجِكَ وَ بَنَاتِكَ وَ نِسَاء الْمُؤْمِنِينَ
يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفَنَ فَلَا يُؤْذِنَ وَ
كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا۔ (احزاب: ۵۹)

ای پیامبر، به زنان و دختران خود و زنان مؤمنان بگو که
چادر خود را برابر خود فرو پوشند. این مناسب‌تر است، تا
شناخته شوند و مورد آزار واقع نگردند. و خدا آمرزنده و
مهربان است.

۲. وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ
وَلَا يُدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَغْسِرْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى
جِيُوبِهِنَّ... (نور: ۳۱)

و به زنان مؤمن بگو که چشمان خویش فروگیرند
و شرمگاه خود نگه دارند و زینت‌های خود را جز آن
مقدار که پیداست آشکار نکنند و مقعدهای خود را تا
گریبان فروگذارند.

ب - روایات

۱. اسماء دختر ابی بکر بر رسول خدا ﷺ وارد شد، در حالی
که لباس نازکی بر تن داشت. رسول خدا ﷺ از اور روی گردانید
و فرمود:

يَا أَسْمَاءُ أُنَّ الْمَرْأَةُ إِذَا بَلَغَتِ الْمَحِيضَ لَمْ يَصْلُحْ لَهَا أُنْ يُرَى
مِنْهَا إِلَّا هَذَا وَهَذَا وَأَشَارَ إِلَى وَجْهِهِ وَكَفَيْهِ.^۱

ای اسماء! زن وقتی به سن بلوغ رسید، شایسته نیست
بدن او دیده شود، مگر این و این، سپس پیامبر ﷺ به
صورت و دو کف دست خود اشاره کرد.

۲. امام علیؑ :

مَنْ أَطَاعَ أَمْرَهُنَّ فِي أَرْبِعٍ خَصَالٍ كَبَهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ
فَقِيلَ وَمَا تِنْكَ الطَّاعَةُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ تَطْلُبُ إِلَيْهِ أَنْ
تَدْهَبَ إِلَى الْعُرُسَاتِ وَإِلَى النِّيَاحَاتِ وَإِلَى الْمَعَازَاتِ وَإِلَى
الْحَمَّامَاتِ وَتَسْأَلُ الْيَابَ الرَّقَاقَ فَيَجِيئُهَا.^۲

۱. میزان الحکمة، ج ۹، ص ۹۵

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۳

هر کسی که در چهار چیز از همسرش اطاعت کند،
خداآوند او را (در روز قیامت) به صورت در آتش خواهد
افکند. سؤال شد: (در اینجا مراد از) اطاعت چیست؟
فرمود: همسرش از او بخواهد که اجازه دهد به مجالس
عروسوی و سوگواری و مغازه و حمام برود و نیز از او
بخواهد که لباسهای نازک (بدن‌نما) بپوشد و مرد
(در خواست همسرش را) بپذیرد.

۳. همان حضرت ﷺ در باره سخت‌گیری در پوشش زنان
به فرزندش فرمود:

وَأَكْفُفْ عَلَيْهِنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ بِحِجَابِكَ إِيَاهُنَّ فَإِنْ شِدَّةُ
الْحِجَابِ أَبْقَى عَلَيْهِنَّ.^۱

در پرده حجاب نگاهشان دار، تا نامحرمان را ننگرند؛
زیرا سخت‌گیری در پوشش، عامل سلامت و استواری
آنان است.

ج - رهنمودها

مقام معظم رهبری:

در مکتب اسلام، حفاظ و حجابی بین زن و مرد وجود
دارد. این به معنای آن نیست که زنان، عالم جداگانه‌یی
غیر از عالم مردان دارند؛ نه، زنان و مردان در جامعه
و در محیط کار، با هم زندگی می‌کنند؛ همه جا با هم
سر و کار دارند؛ مشکلات اجتماعی را با هم حل

---

۱. نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، نامه ۳۱

می‌کنند؛ جنگ را با هم اداره می‌کنند و کردنده؛ خانواده را با هم اداره می‌کنند و فرزندان را پرورش می‌دهند؛ اما آن حفاظ و حجاب در بیرون از محیط خانه و خانواده حتماً حفظ می‌شود. این، آن نکته اصلی در الگوسازی اسلامی است. اگر این نکته رعایت نشود، همان ابتدالی که امروز غرب دچار آن است، پیش می‌آید. اگر این نکته رعایت نشود، زن از پیشترانی در حرکت به سمت ارزشها -که در ایران اسلامی دیده شد- باز خواهد ماند.^۱

---

۱. دیدار با جمع کثیری از پرستاران، در تاریخ ۲۲/۸/۱۳۷۰.

* ۳۴. رعایت ظواهر اسلامی فرزندان ذکور

تبیین

مراد این است که فرزندان ذکور به ظواهر و بایدها و نباید های شرع پایبند باشند و به شعائر دینی اهمیت دهند؛ به عنوان مثال هنگام نماز آنها را ببینند که نماز می خوانند، در ماه مبارک رمضان ببینند که روزه می گیرند، آنها رادر حال ارتکاب به گناه نبینند؛ حضور آنان در مسجد، نماز جمعه و اهتمام آنها به دیگر ظواهر اسلامی مشاهده شود.

مستندات

الف - آیات

۱. وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ۝ وَ كَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا. (مریم: ۵۴-۵۵)

و در این کتاب اسماعیل را یاد کن. او درست قول و فرستادهای پیامبر بود، و خاندان خود را به نماز

و زکات امر می‌کرد و نزد پروردگارش شایسته
و پسندیده بود.

۲. وَإِذْ قَالَ لَقَمَانُ لِأَنِّيهِ وَهُوَ يَعْظُمُهُ... يَا أَبَنَى أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأَمْرُ
بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْأَمْوَارِ ۝ وَلَا تُصْعِرْ خَدَكِ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِي فِي
الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۝ وَأَفْصِدْ فِي
مَشِيقَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْواتِ لَصَوْتِ
الْحَمْرِ. (لقمان: ۱۳ و ۱۷)

ولقمان به پرسش گفت - و او را پند می‌داد - که: ...ای پسرک من، نماز بگزار، و امر به معروف و نهی از منکر کن و بر هر چه بر تو رسد صبر کن که این از کارهایی است که نباید سهlesh انگاشت. به تکیر از مردم روی مگردان و به خود پسندی بر زمین راه مرو، زیرا خدا هیچ به ناز خرامنده فخر فروشی را دوست ندارد. در رفتارت راه میانه را برگزین و آوازت را فرود آر، زیرا ناخوش ترین بانگها بانگ خران است.

۳. إِنَّ تَجْتَبِيُوا كَبَائِرَ مَا تُهْنِئُونَ عَنْهُ نُكَفَّرُهُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ
نُدْخِلُكُمْ مُدْخَلَّا كَرِيمًا. (نساء: ۳۱)

اگر از گناهان بزرگی که شما را از آن نهی کرده‌اند اجتناب کنید، از دیگر گناهاتان درمی‌گذریم و شما را به مکانی نیکو درمی‌آوریم.

ب - روایات

۱. درباره رسول خدا نقل شده است:

أَنَّهُ نَظَرَ إِلَى بَعْضِ الْأَطْفَالِ فَقَالَ وَيْلٌ لِلْأَطْفَالِ آخِرِ الزَّمَانِ مِنْ
آبَائِهِمْ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ آبَائِهِمُ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ لَا مِنْ

آبائِهِمُ الْمُؤْمِنِينَ لَا يَعْلَمُونَهُمْ شَيْئًا مِنَ الْفَرَائِضِ وَإِذَا تَلَمَّوْا
أُولَادُهُمْ مَنْعَوْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُمْ بِعَرَضٍ يَسِيرٍ مِنَ الدُّنْيَا فَأَنَّا
مِنْهُمْ بِرِيٌّ وَهُمْ مِنِّي بِرَاءٌ^۱

آن حضرت ﷺ بعضی از کودکان را دید و فرمود: وای بر فرزندان آخر زمان از پدرانشان عرض شد یا رسول الله از پدران مشرک آنها؟ فرمود: نه بلکه از پدران مسلمانشان که هیچ چیز از فرایض مذهبی را به آنان نمی‌آموزنده و اگر خود فرزندان پاره‌ای از مسائل دینی را فراگیرند، آنها را از ادائی این وظیفه مقدس باز می‌دارند و تنها به این قانع هستند که فرزندانشان متاع ناچیزی از دنیا به دست آورند، من از این قبیل پدران بری هستم و آنان نیز از من بیزارند.

۲. امام علیؑ :

وَاعْلَمْ يَا بَنَى أَنَّ أَحَبَّ مَا أَنْتَ آخِذُ بِهِ إِلَى مِنْ وَصِيَّتِي تَقْوَى
اللَّهِ وَالاِقْتِصَارُ عَلَى مَا فَرَضَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ وَالاَخْذُ بِمَا مَضَى
عَلَيْهِ الْأَوْلَوْنَ مِنْ آبائِكَ وَالصَّالِحُونَ مِنْ أهْلِ بَيْتِكَ.^۲

پسرم! بدان آنچه بیشتر از به کارگیری وصیتم دوست دارم ترس از خدا و انجام واجبات و پیمودن راهی است که پدرانت و صالحان خاندانت پیموده‌اند.

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۶۴

۲. نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، نامه ۳۱